

Türkiye’de Ev Kazası Temalı 2000-2020 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Examination of the Home Accident Themed Made Between 2000-2020 Year

Postgraduate Thesis in Turkey

Deniz Sümeyye Yorulmaz¹, Sevil Çınar Özbay²

Öz

Amaç: Bu çalışma Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında hemşirelik alanında ev kazası ile ilgili tezlerin gözden geçirilmesi ve elde edilen verilerin sistematik olarak incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Ulusal Tez Merkezinde bulunan tezler 1 – 15 Ocak 2021 tarihleri arasında taranmıştır. Tarama “ev kazası” anahtar kelimesi kullanılarak yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Enstitüsüne kayıtlı 47.643 teze ulaşılmış ve dahil edilme kriterlerine uygun 10 tez değerlendirmeye alınmıştır. Ulaşılan tezler yıllara, anabilim dallarına, türlerine, çalışma gruplarına, veri toplama araçlarına, örneklem çeşitliliğine göre incelenmiş, ev kazalarının sebepleri, sonuçları ve önerileri bakımından temalar oluşturulmuş ve temalar bakımından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen tezlerin dokuzu yüksek lisans, biri doktora tezidir. 0-6 yaş çocuklarda ev kazaları ile ilgili tezlerin 2011-2020 yılları arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Tezlerin %70’i tanımlayıcı ve %10’u tanımlayıcı-yarı deneyseldir.

Sonuç: İnceleme sonucunda, tezlerin büyük çoğunluğunun belirli alanlara odaklandığı ve ev kazasını önlemeye yönelik eğitimlerin çok kısıtlı düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelime: Akademik tezler, çocuk, ev kazası, hemşirelik, lisansüstü eğitim.

Abstract

Aim: The aim of this study is to review the theses conducted in the field of nursing about home accident during the period of 2004-2019 in Turkey and to examine the data obtained from the study in a systematic way.

Material and Methods: National Thesis Center database is scanned for the study between dates 1 – 15 January 2021. Keyword as “home accident” were scanned in Turkish language. The end of scanning has reached 47.643 registered thesis and 10 of them were evaluated that matching the inclusion criteria. The theses were systematized by studying the year, type of study, characteristics of the sample group, data collection tools used, home accident prevalence and their results. In the examined theses; it was sought answer question such as who constitutes the sample group of the researches conducted, what the research topics are and what were the topic that never researched.

Result: The investigated theses’ are nine masters and one doctorate. Theses home accident in 0-6 age children studies are intensified mostly 2011-2020. The investigated theses are 70% descriptive, 10% descriptive-semi-experimental.

Conclusion: As a result of the analysis, theses focused mostly on certain areas and the trainings to prevent home accident are very limited.

Key words: Academic dissertations, child, graduate education, home accident, nursing.

¹Araştırma Görevlisi, Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Hemşirelik Bölümü Artvin/Türkiye, E-mail: denizyrlmz.20144@gmail.com

²Doktora Öğretim Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi, Acil Afet ve Yönetim Bölümü, Artvin/Türkiye

Giriş

Kaza: “öngörülmeleyen bir anda ortaya çıkan, can ve mal kaybı ile sonuçlanan kötü olay” ve “bilinen yanlış davranış ve ihmaller ya da nedenler zincirinin son halkası olup, önceden alınacak tedbirler ile kaçınılabılır ve korunulabilir bir olay” olarak da tanımlanır.^{1,2} Ev kazası: “evin içerisinde, bahçesinde veya çevresinde meydana gelen kasıtsız kazalara” denir.³ Ülkemizde ve dünyada en sık görülen ev kazaları; düşme, yanma–haşlanma, kesikler, zehirlenme, boğulma ve elektrik kazalarıdır.⁴⁻⁶

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2017 yılı verilerine göre her yıl beş yaşın altındaki 200.000 çocuk zehirlenme, düşme ve boğulma gibi çevreye bağlı kasıtsız yaralanmalar nedeniyle hayatını kaybetmektedir.⁷ Çocukluk döneminde ev kazaları ile ilgili literatür incelediğinde dünyada ve ülkemizde ev kazalarının azımsanmayacak sayı ve oranlarda olduğu görülmektedir.⁸⁻¹⁷ Ev kazaları sık yaşanır ve engellenebilir olması, ciddi ölüm ve sakatlık ile sonuçlanması, maddi ve manevi kayıpları beraberinde getirmesi sebebiyle önemli bir halk sağlığı sorunudur.^{3,5,18,19}

Ev kazalarının sayı ve sonuçları dikkate alındığında yapılan çalışmaların ne kadar önemli olduğu ve yapılacak olan yeni çalışmalara da ne kadar önem verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Daha önceden yapılan çalışma sonuçlarını değerlendirmek, sonuçları uygulamaya aktarmak ve eksiklikleri görmek açısından oldukça önemlidir. Ayrıca Türkiye’de çocuklarda ev kazaları ile ilgili nitel araştırma da mevcut değildir. Bu düşüncelerden yola çıkarak bu çalışmada, hemşirelik alanında 0-6 yaş çocuklar ile ilgili ev kazaları konusunda yapılan tez çalışmalarının incelenmesi amaçlanmıştır

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de hemşirelik alanında yapılmış 2000-2020 yılları arasında ev kazası temalı yayınlanmış ve tamamına erişilmiş toplam 10 adet yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesini yapmak amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan model nitel araştırma kapsamında değerlendirilen doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.²⁰

Bu çalışmada incelenecek araştırmalarda verilerin kategorilere ayrılması, çalışmaların bu kategorilere göre kodlanması ve kodlanan bu verilerin düzenlenerek bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından dolayı nitel araştırmalarda kullanılan analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Kodlama sürecinde tez yılı, yöntem, veri toplama araçları, veri kaynağı kodlanmıştır. İçerik analizinde elde edilen kodlar kategorilere ayrılmış,

araştırma soruları çerçevesinde uygun çalışma konuları oluşturulmuştur. Her araştırma konusu için elde edilen veriler Excel programına girilmiştir.

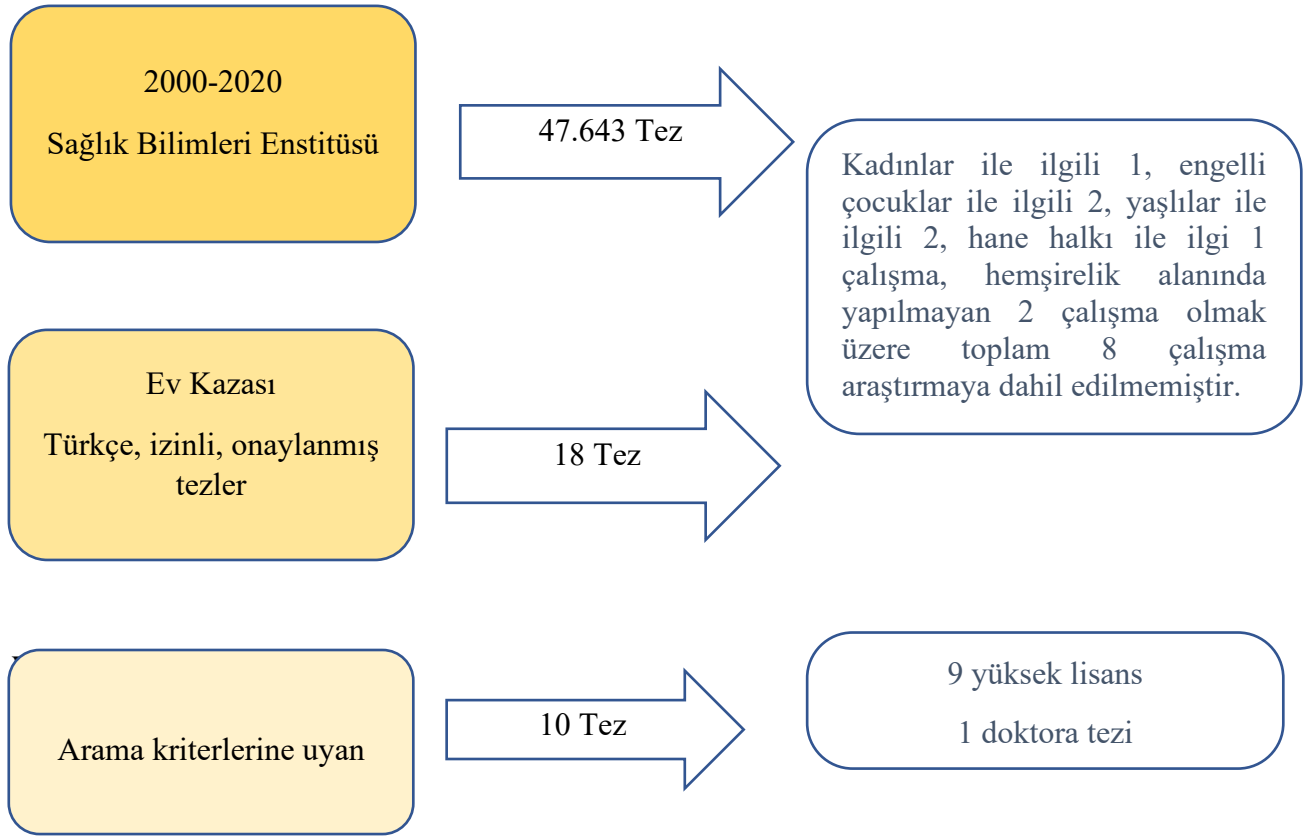
Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de ev kazası alanında yapılmış tezler, örnekleme ise ev kazası alanında Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yapılmış ve erişime açık olan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk ve ark. amaçlı örneklemin zengin bir bilgi kaynağı teşkil eden durumların detaylı bir şekilde incelenmesi amacıyla kullanıldığını belirtmiştir.²¹ Bu nedenle Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırmanın amacına uygun şekilde zengin bilgi kaynakları oldukları düşünüldüğünden çalışmanın örnekleme bu veri tabanından ulaşılmıştır.

Tarama Türkçe dilinde ve “ev kazası” anahtar kelimeleri kullanılarak 01.01.2021 ve 15.01.2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Tez türü olarak yüksek lisans ve doktora tezleri seçilmiş, Türkçe ve izinli olan tezler taranmıştır. 2000 ve 2020 yılları arasında Sağlık Bilimleri Enstitüsü’ne kayıtlı 47.643 teze ulaşılmıştır. Türkiye’de 2000 ile 2020 yılları arasında, *ev kazası* alanında yapılmış olan ve başlığında *ev kazası* ifadesi geçen toplam 18 tez bulunmuştur. Bu tezlerden bir tanesi kadınlar, iki tanesi engelli çocuklar, iki tanesi yaşlılar, bir tanesi hane halkı ile ilgili ve iki tanesi hemşirelik alanı dışında (tıp alanı, iş sağlığı ve güvenliği vb.) olduğu için kapsam dışı bırakılmış ve çalışma kapsamına dokuz adet yüksek lisans ve bir adet doktora tezi alınmıştır (Şekil 1). Böylece toplamda 10 adetlik bir örneklem hacmine ulaşılmıştır.²²⁻³¹

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde 2000-2020 yılları arasındaki hemşirelik alanında *ev kazası* temalı tezlerden meydana gelmektedir. Tezlerin elde edilmesinde tezlerin izinli olması kriter olarak belirlenmiş ve “*ev kazası*” anahtar kelimesi ile tarama yapılmıştır. Daha sonra konu ile ilgili olan araştırmalar listelenerek incelenmeye hazır hale getirilmiştir. Tezlerin hangi kriterlere göre inceleneceği kategorilendirilmiştir.

Şekil 1. PRISMA Akış Şeması

Doküman analizinin birinci aşamasını oluşturan dokümanlara ulaşılmıştır. Tezlerin taranmasında “ev kazası” anahtar kelime olarak belirlenmiş ve bu kelime ile tarama yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelemeye alınan yüksek lisans ve doktora tezlerinin içeriklerine ilişkin çeşitli veriler, MS Office Excel programından faydalanılarak oluşturulan tez inceleme formuna kodlanmıştır. Daha sonrasında, oluşturulan kodlama listesi yüzde ve frekans hesaplamaları yapılarak veriler çözümlenmiştir. İkinci aşamada ise, çalışmalar temalarına göre ayrılarak çözümlenmiş ve verilerin çözümlenmesinin son aşamasını ise bulguların yorumlanması aşaması oluşturmuştur. Bu aşamada veriler çözümlenip betimsel istatistik verileri ortaya konmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya ilişkin olarak Artvin Çoruh Üniversitesi etik kurulundan 25.02.2021–E-18457941-050.99-4896 tarih ve sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Bulgular

Türkiye’de yapılmış ev kazası konulu lisansüstü tezlerin içerik analizi sonucu elde edilen veriler alt amaçlara göre sınıflandırılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun (%90) 2011-2020 yılları arasında yapıldığı bulunmuştur. 2000-2020 tarihleri arasında 0-6 yaş çocuklarda ev kazaları ile ilgili yapılan ilk doktora tezi Yıldırım tarafından 2010 yılında, ilk yüksek lisans tezinin ise Yıldız Şahin tarafından 2012 yılında yapıldığı bulunmuştur. Araştırmaya dahil edilen 10 tezin dokuzunun (%90) yüksek lisans tezi, birinin ise doktora tezi (%10) olduğu bulunmuştur. Tezlerin araştırma türüne göre dağılımları incelendiğinde tezlerin çoğunlukla (%70) tanımlayıcı araştırma türünde yapıldığı, yarı deneysel ve kesitsel çalışmaların daha az olduğu bulunmuştur. Tezlerin örneklem sayısına göre dağılımları incelendiğinde tezlerin çoğunluğunun 100-300 kişi (%70) ile gerçekleştirildiği saptanmıştır. Tezlerin çalışma grubuna göre dağılımları incelendiğinde %60'ının 0-6 yaş çocuğu olan annelerde yapıldığı belirlenmiştir (Tablo 1). Araştırmaya dahil edilen tezler incelendiğinde ev kazası prevelanslarının %22.4 ile %75.8 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 1. Türkiye’de 2000-2020 Yılları Arasında ‘Çocuklarda Ev Kazası’ Konusu ile İlgili Yapılan Tezlere İlişkin Tanıtıcı Bilgiler

	Sayı	%
Yıl		
2000-2010	1	10
2011-2020	9	90
Anabilim Dalı		
Hemşirelik Anabilim Dalı	6	60.0
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	3	30.0
Halk Sağlığı Hemşireliği	1	10.0
Tez türü		
Yüksek Lisans	8	90.0
Doktora	1	10.0
Araştırma tipi		
Tanımlayıcı araştırma	7	70.0
Tanımlayıcı-kesitsel araştırma	2	20.0
Tanımlayıcı-yarı deneysel araştırma	1	10.0
Örneklem büyüklüğü		
0-100	2	20.0
101-300	7	70.0
301 ve üzeri	1	10.0
Çalışma grubu		
0-6 yaş çocuğu olan anneler	6	60.0
1-3 yaş çocuğu olan anneler	1	10.0
3-6 yaş çocuğu olan anneler	1	10.0
0-5 yaş çocuğu olan anneler	1	10.0
1-4 yaş çocuğu olan anneler	1	10.0
Veri toplama aracı		
Anket Formu ve Ölçek	9	90.0
Anket Formu ve Resim	1	10.0

Ev kazası konusu ile ilgili temalar ev kazasının sebepleri açısından değerlendirildiğinde erkek cinsiyetin, çocuğun yaşının, ailedeki kişi sayısının, anne-babanın bilgi, eğitim ve farkındalık düzeyinin düşük olmasının, ailelerin dikkat/gözlem eksikliği ev kazası oranını artırdığı görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Türkiye’de 2000-2020 Yılları Arasında ‘Çocuklarda Ev Kazası’ Konusu ile İlgili Yapılan Tezlere Göre Kaza Sebepleri

Tema Adı	Frekans	Örnek Bulgu
Çocuğun erkek olması ev kazasına sebep olmaktadır	6	Yapılan birçok çalışmada erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha fazla ev kazası deneyimledikleri bulunmuştur. Ailede erkek çocukların daha serbest yetiştirilmesi, kız çocuklarına nazaran daha meraklı ve hareketli olması, dikkatsiz oluşları ile sert oyunları sevmelerinin etkisi olduğu düşünülmektedir.
Çocuğun yaşı ev kazası oranını artırmaktadır	5	Araştırmada çocuk yaşının kaza oluşumuna etkisinin olduğu, ev kazalarının en sık 1-3 yaş arası çocuklarda (%56,3) görüldüğü belirlendi. Ev kazası oluşumuna oyun çağındaki 1-3 yaş arası çocuklarda merak, dikkatsizlik ve aşırı hareketliliğin zemin hazırlayabileceği düşünülmüştür.
Ailede yaşayan kişi sayısının fazla olması ev kazası oranını artırmaktadır	4	Geniş ailede yaşıyor olmanın yaralanmaya yol açan başlıca risk etkeni olduğu belirlenmiştir. Ailelerde dört ve üstü kişi yaşayan çocuklarda ev kazası geçirme sıklığı artmıştır.
Anne-babanın bilgi ve eğitim düzeyinin düşük olması ev kazası oranını artırmaktadır	7	Annelerin 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinden aldıkları puan ile anne eğitim düzeyi karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve üniversite mezunu annelerin ölçekten aldığı toplam puanın; ilkokul mezunu annelerden istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Annelerin sadece %21.8 ’in ev kazaları hakkında ilk yardım bilgisi olduğu bulunmuştur.
Ailelerin dikkat/gözlem eksikliği ev kazalarının oranını artırmaktadır	7	Çalışmaya katılan annelerin %26.5’i ev kazalarının sebebinin gözlem ve izlem eksikliği olduğunu düşünmüştür. Annenin çevrenin farkında olması, ev kazalarına karşı bilinçli ve uyanık olması, çevreyi ve çocuğu sürekli olarak izlemesi ve gözlem yapması önemli bir faktördür. Bu sebeple ev kazalarında annenin daha sık gözlem ve izlem yapması, çocuğu yalnız bırakmaması ev kazalarını azaltmada önemli yere sahip olacağı düşünülmektedir.

Ev kazalarının sonuçları değerlendirildiğinde ev kazaları genellikle evin salon/oturma odasında, öğle ile akşam saatleri arasında meydana geldiği görülmektedir. Bununla birlikte ev kazaları arasında en çok düşmelerin görüldüğü belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Türkiye’de 2000-2020 Yılları Arasında ‘Çocuklarda Ev Kazası’ Konusu ile İlgili Yapılan Tezlere Göre Ev Kazalarının Sonuçları

Tema Adı	Frekans	Örnek Bulgu
Ev kazaları genellikle evin salon/oturma odasında meydana gelmektedir	6	Çalışmada meydana gelen ev kazalarının yaklaşık yarısı (42.6) salon/oturma odasında meydana geldiği bulunmuştur. Bunun ailenin/çocuğun daha fazla zaman geçirdiği yer, aktivitenin daha fazla yer ile ilgili olduğu düşünülebilir.
Ev kazaları çoğunlukla öğle ile akşam saatleri arasında meydana gelmektedir.	6	Meydana gelen ev kazaları çoğunlukla öğle ile akşam saatlerinde ve bu saatler arasında meydana gelmiştir. Bu saatler ebeveynlerin işten dönüş saati, çocukların okuldan/kreşten dönüş saati, yemek saati, ev içinde daha fazla bireyin olması ve ev içinde daha fazla faaliyetin olması olarak da kabul edilmektedir.
Ev kazaları arasında en çok düşme görülmektedir.	9	Çocuklar çevrelerine karşı meraklı olmaları ve sürekli yeni arayışlar peşinde olduklarından birden fazla kazaya büyürken maruz kalabilmektedirler. Araştırma yapılan aralıkta altı ay içinde kaza geçirme oranları sorulduğunda çocukların daha çok evde düşmelere maruz kaldığı ortaya çıkmıştır.

Ev kazasını önlemeye yönelik öneriler incelendiğinde ev ortamında ev kazası riskini azaltacak düzenlemelerin yapılması, annelere ev kazalarını önlemek için eğitim verilmesi, annelerin konuya yönelik bilgilendirilmesi ve yasal düzenlemeler yapılması çoğunlukla önerilen durumlar olduğu saptanmıştır. (Tablo 4)

Tablo 4. Türkiye’de 2000-2020 Yılları Arasında ‘Çocuklarda Ev Kazası’ Konusu ile İlgili Yapılan Tezlere Göre Ev Kazalarını Önlemeye Yönelik Öneriler

Tema Adı	Frekans	Örnek Bulgu
Ev ortamında ev kazası riskini azaltacak düzenlemelerde bulunulmalıdır	9	Çocukların en çok zaman geçirdikleri odaların çocukların özelliklerine göre düzenlenmesi, güvenli bir çevrenin oluşturulması, çocukların evde yalnız başına bırakılmaması ve ev içinde sürekli gözetilmesi gerekmektedir.
Annelere ev kazalarını önlemek için eğitim verilmeli ve bilgilendirilmelidir	10	Çocukların gelişimsel özellikleri, çocuklarda ev kazalarının önemi, çocukların yaşam alanlarındaki çevresel riskler, ev kazalarından koruyucu önlemler ve ilkyardım uygulamaları ile ilgili annelere, bakım vericilere ve ailelere sağlık eğitimi, danışmanlık ve rehberlik yapılmalıdır. Sağlık kuruluşlarında ev kazalarına yönelik eğitim materyalleri (broşür, kitapçık) dağıtılmalıdır.
Yasal düzenlemeler yapılmalıdır	9	Çocukların maruz kaldığı ev kazalarını önlemeye yönelik ulusal politikaların oluşturulması, yasal düzenlemelerin yapılması ve var olan yasaların geliştirilmesi için hemşirelerin danışmanlık rolünü üstlenmesi gerekmektedir.

Tartışma

Değişen ve gelişen günümüz şartlarında ölüm sebepleri daha çok bulaşıcı olmayan hastalıklar ve kazalardan kaynaklanmaktadır. Büyük ve ciddi sayılara ulaşan kazalar, halk sağlığı uzmanları tarafından ‘modern gün salgını’ olarak da isimlendirilmektedir.³² 0-6 yaş dönemi çocuğun kişiliğinin ve gelişiminin önemli bir kısmı tamamlanır. Bu dönemde yaşanan kaza, yaralanma, travma gibi olaylar çocuğun gelişimini olumsuz etkiler.^{8,33,34} Bu nedenle 0-6 yaş grubunda ev kazaları oldukça önemlidir. Bu çalışmada hemşirelik alanında 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazaları ile ilgili yapılan tezler incelenmiş ve en çok görülen sonuçlar tartışılmıştır.

Ev kazası konusu ile ilgili temalar ev kazasının sebepleri açısından değerlendirildiğinde, ev kazası geçiren çocuk çoğunlukla erkek çocuğudur. Konuya ilişkin literatür incelendiğinde sonuçların benzer olduğu görülmektedir.^{16,18,35} Çocuk yaralanmaları ve cinsiyet incelendiğinde erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha fazla ve daha ağır yaralanma yaşadığı bilinmektedir ve yaralanmalar arasındaki cinsiyet farklılığı hayatın ilk yıllarından itibaren kendini göstermektedir.^{38,39} DSÖ’ye göre her yaş grubunda erkeklerde görülen kazalar kadınlarda görülen kazalardan fazladır.⁴⁰ Erkek çocuklarında kaza ve yaralanmaların daha fazla olması; erkek çocuklarının kız çocuklarından daha fazla risk alması, daha yüksek aktivite düzeylerine sahip olması, dürtüsel olarak hareket etme istekleri ile ilgili olabilir. Ayrıca erkeklerin kızlardan daha farklı sosyalleştiği ve keşiflerinin ebeveynler tarafından kısıtlanma ihtimalinin daha düşük olması, yalnız dolaşma ve oynama şansının daha yüksek olması da erkek çocuklarının daha fazla kaza ve yaralanma deneyimleme sebepleri arasındadır.⁴⁰

Çalışmaya dahil edilen tezler incelendiğinde, ev kazalarının çoğunlukla salon/oturma odasında meydana geldiği saptanmıştır. Konuya ilişkin literatür incelendiğinde sonuçların benzer olduğu görülmektedir.^{1,11,17,38} Bu sonuç ailenin ve çocuğun gün içinde zamanının büyük kısmını burada geçirmesi, ev içinde faaliyetlerin çoğunluğunun burada gerçekleşmesi ile ilgili olabilir.¹²

Ev kazalarının türleri açısından değerlendirme yapıldığında en sık görülen ev kazası türünün düşme olduğu saptanmıştır. Konuya ilişkin yapılan farklı çalışmalarda da sonuçların benzer olduğu bildirilmiştir.^{5,6,9,11,15,16,18} Düşme, bireyin bulunduğu konumdan istemsiz olarak daha alt bir konuma veya yere gelmesiyle sonuçlanan olaydır. Ev içinde düşme, koşarken düşme, atlarken/zıplarken düşme, bir yere takılıp (halı, kapı eşiği, oyuncak vb.) düşme şeklinde olabilir.⁴⁰ Düşmeler başta çocuğun gelişim dönemine bağlı dengesini tam sağlayamaması ile ilgili olmakla birlikte; çevresini tanıma isteği ve merakı, oyun oynama

şekli, derinlik algısının tam olarak gelişmemesi ile ilgilidir. Düşmeler basit kızarıklıktan ölüme kadar geniş bir yelpazede sonuçlanabilir ve ev kazaları içinde önemli bir tutmaktadır.^{40,41}

Ev kazalarının meydana geldiği saatler değerlendirildiğinde, meydana gelen ev kazaları çoğunlukla öğle ile akşam saatlerinde ve bu saatler arasında meydana geldiği saptanmıştır. Konuya ilişkin yapılmış farklı çalışmalarda da sonuçlar benzer olduğu bildirilmiştir.^{11,18,32} Bu saatler ebeveynlerin işten dönüş saati, çocukların okuldan/kreşten dönüş saati, yemek saati, ev içinde daha fazla bireyin olması ve ev içinde daha fazla faaliyetin olması olarak da kabul edilebilir. Dolayısıyla çocuk ile ilgilenen kişinin diğer ev işleri ile ilgilenmek zorunda kalması ile ev kazalarının görülebileceği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Çocuklarda ev kazaları konulu araştırmalar incelendiğinde çalışmaların tamamının anneler üzerinde yapıldığı ancak baba, kardeş ve varsa evde yaşayan diğer bireylerde hiç çalışma yapılmadığı bulunmuştur. Ev kazasının sebepleri ve sonuçları açısından konuya farklı açılardan bakmayı sağlamak için baba, kardeş ve varsa evde yaşayan diğer kişilerle çalışma yapılması önerilmektedir. Ev kazasının sebeplerine bakıldığında anne-babanın bilgi, eğitim ve farkındalık düzeyi ev kazasının görülmesinde önemli bir etken olduğu sonucundan hareketle sağlık kuruluşlarında ev kazalarına yönelik eğitim verilmesi önerilmektedir. Ev kazası araştırmalarının çoğunluğunun tanımlayıcı araştırmalar şeklinde yapıldığı görülmüştür. Gelecekte deneysel, kesitsel ya da nitel araştırmalarının yapılması önerilmektedir. Yapılacak olan yeni tez ve çalışmalarda 0-6 yaş dönemi çocuğa, içinde bulunduğu gelişim dönemi de göz önüne alınarak; çizgi film, animasyon, yaratıcı drama vb. yenilikçi yaklaşımlar ile eğitim verilmesi, farkındalık oluşturulması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Ünver Korağalı E. Determining the risk factors of home accidents in 0-6-year-old age group and the awareness levels of their mothers about home accidents in Sivas. Cumhuriyet Medical J. 2019;41(2):306-17.
2. Silva ECS, Fernandes MNF, Sa MCN, Souza LM, Gordon ASA, Costa ACPJ et al. The effect of educational intervention regarding the knowledge of mothers on prevention of accidents in childhood. The Open Nursing Journal. 2016;10:113-21.
3. Barcelos SR, Del-Ponte B, Santos I. Interventions to reduce accidents in childhood: a systematic review. J Pediatr. 2018;617:17-34.
4. Lozano R, Naghavi M, Foreman K, Lim S, Shibuya K, Aboyans V et al. Global and regional mortality from 235 causes of death for 20 age groups in 1990 and 2010: A systematic analysis for the global burden of disease study. Lancet. 2012;380:2095-28.

5. Emre O, Demirhan S, Ulutaş A. Accident cases of children between 0-6 years brought to the emergency service. *Ann Med Res.* 2019;26(9):2006-10.
6. Hu H, Gao J, Jiang H, Xing P. A comparative study of unintentional injuries among schooling left-behind, migrant and residential children in China. *Int J Equity Health.* 2018;17(47):1-10.
7. WHO [Internet]. [cited 2021 March 11]. Available from: <https://www.who.int/news-room/detail/06-03-2017-the-cost-of-a-polluted-environment-1-7-million-child-deaths-a-year-says-who>
8. Ribas R, Tymchuchuk AJ. Brazilian mothers knowledge about home danger and safety precaution: an initial evaluation. *Social Science & Medicine.* 2006;63:1879-88.
9. Sabea MTM, El-Maksoud MMA, Hegazy AES. Educational program for informal caregivers about home accident prevention. *Academic Journal of Nursing and Health Education.* 2019;8(1):16-33.
10. Mayes S, Roberts MC, Stough CO. Risk of household safety hazard: socioeconomic and socio demographic factors. *Journal of Safety Research.* 2014;51:87-92.
11. Smith D, Kirkwood G, Pott J, Kourita L, Jessop V, M. Pollock A. Childhood injury in tower hamlets: audit of children presenting with injury to an inner city A&E department in London. *Injury.* 2015;46:1131-36.
12. Dolgun E, Kalkım A, Ergün S. The determination of home accident risks and measures to prevent accident of children: quasi-experimental research. *Turkish. J Family Med Prim Care.* 2017;11(2):100-7.
13. Karatepe TU, Akış N. 0-6 yaş çocuklarda ev geçirme sıklığı ve ilişkili faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.* 2013;39(3):165-68.
14. Kahriman İ, Karadeniz H. Bir altı yaş çocukların ev kazası geçirme durumları ve annelerinin ilk yardım uygulamalarının incelenmesi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi.* 2018;10(4):283-91.
15. Gündüz G, Aytekin A. Annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi.* 2015;5(3):184-92.
16. Kılıç E, Bayazit T, Gündoğdu G, Koşaroğlu NE, Sümer H. Sivas il merkezi kreş ve anaokulu çocuklarında ev kazası geçirme sıklığı ve etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2019;(4)1:14-25.
17. Aslan Aydogdu Z, Ateş E, Set T. Assessment of mothers' measures against home accidents for 0-6-year-old children. *Turk Pediatri Ars.* 2019;54(3):149-56.
18. Aktürk Ü, Erci B. Determination of knowledge, attitudes and behaviors regarding factors causing home accidents and prevention in mothers with a child aged 0-5 years. *Journal of Education and Practice.* 2016;7(18):142-53.
19. Keall MD, Ormandy D, Baker MG. Injuries associated with housing conditions in Europe: a burden of disease study based on 2004 injury data. *Environmental Health.* 2011;10:98-108.
20. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. 10 Baskı. Seçkin Yayıncılık: 2016.
21. Büyüköztürk Ş, Kılıç Çakmak E, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. 25. Baskı. Pegem Akademi Yayıncılık: 2016.
22. Yorulmaz DS. Kırsal Bölgede 0-6 yaş çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin belirlenmesi [Yüksek lisans tezi]. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi; 2019.
23. Yenişapı A. Anaokulu çocuklarının annelerinin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve sağlık inancı arasındaki ilişki [Yüksek lisans tezi]. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi; 2018.

24. Elmas Güler E. Hastaneye başvuran 0-6 yaş çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilk yardım uygulamaları konusundaki bilgi tutumlarının değerlendirilmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Bilim Üniversitesi; 2018.
25. İnce B. Çocuk acil servisine ev kazası nedeniyle başvuran 0-6 yaş grubu çocuk ebeveynlerinin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama durumlarının belirlenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi; 2018.
26. Çalışkan BS. Resim yöntemi ile ev kazası risklerinin ve alınan önlemlerinin belirlenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Haliç Üniversitesi; 2015.
27. Şekerci E. Hastanede yatan 0-6 yaş grubu çocukların annelerinin ev kazaları konusundaki bilgi ve uygulamaları [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Haliç Üniversitesi; 2015.
28. Gündüz G. Annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik tutumları ve etkileyen faktörler [Yüksek lisans tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi; 2015.
29. Yıldız Şahin Y. Çocuklarda görülen ev kazalarında ailelerin yaptığı uygulamalar ve alınan güvenlik önlemleri [Yüksek lisans tezi]. Mersin: Mersin Üniversitesi; 2012.
30. Yıldırım N. 1-4 yaş dönemi çocuklar için ev kazası risklerinin belirlenmesi ve bu risklerin azaltılmasında sosyal öğrenme teorisine dayalı hemşirelik girişimlerinin etkinliği [Doktora tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2010.
31. Ceplen G. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanınması [Yüksek lisans tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi; 2019.
32. Sudhir DK, Krishna D, Channabasappa AN, Dhar M. Prevalence of Domestic Accidents in Rural India: A Cross Sectional Study Scholars. *Journal of Applied Medical Sciences*. 2014;2(2B):657-59.
33. Özcebe H, Küçük Biçer B, Çetin E, Yılmaz M, Zakirov F. 0-10 yaş aralığında çocuğu olan babaların çocuk sağlığı ve bakımındaki rolleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*. 2011;54:70-8.
34. Abed MT, Aldoori NM. Assessment of Mothers Education and their Knowledge about Home-Accident among Early Childhood Age Group. *Kufa Journal for Nursing Sciences*. 2017;7(1):89-96.
35. Qasem AO, Abas LA, Hussein BAH, Qadir MS, Salih FA. Assessment the knowledge of mothers' toward home accident among children less than five years in Polytechnic University of Sulaimani. *KJAR*. 2017;2(1):21-6.
36. Yılmaz FK, Aytakin A. 0-6 Yaş grubu çocuklarda ev kazaları. *Sağlık Bilimleri ve Meslek Dergisi*. 2015;2(1):22-32.
37. Ghanem MAH, Moustafa TA, Megahed HM, Salama N, Ghitani SA. A descriptive study of accidental skeletal injuries and non-accidental skeletal injuries of children maltreatment. *Journal of Forensic and Legal Medicine*. 2018;54:14-22.
38. Bartlett S. The problem of children's injuries in low-income countries: a review. *Health Policy and Planning*. 2002;17:1-13.
39. Lam LT, Norton R, Woodward M, Connor J, Ameratunga S. Passenger carriage and car crash injury: a comparison between younger and older drivers. *Accident Analysis and Prevention*. 2003;35:861-67.
40. WHO [Internet]. Injury Prevention Children 2008. [cited 2021 March 11]. Available from: https://www.who.int/violence_injury_prevention/child/injury/world_report/en/

41. Yorulmaz D, Hisar F. Kırsal bölgede 0-6 yaş çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemleri. Sağlık ve Toplum Dergisi. 2020;20(3):103-9.